

หัตยา กาญจนสมบัติ, ศุภฤกษ์ ไชยานุวัตวิงษ์, จันทพร ทานนท์, จักรรัฐ พิทยาวงศ์อานนท์

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักระบาดวิทยา Surveillance Rapid Response Team (SRRT), Bureau of Epidemiology

✉ hataya_k@hotmail.com

สถานการณ์โรคประจำสัปดาห์ที่ 10 ระหว่างวันที่ 4 – 10 มีนาคม 2555 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. อาหารเป็นพิษ พบการระบาดใน 3 จังหวัด

จังหวัดร้อยเอ็ด พบผู้ป่วยอาหารเป็นพิษ 29 ราย ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง หมู่ 4 ตำบลโคกกกม่วง อำเภอโพธิ์ทอง เป็นนักเรียน 27 ราย และผู้ปกครอง 2 ราย เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกกกม่วง 12 ราย ส่งรักษาต่อที่โรงพยาบาลโพธิ์ทอง 5 ราย แยกเป็นผู้ป่วยนอก 1 ราย ผู้ป่วยใน 4 ราย อาการแสดงที่พบคือ ปวดท้อง ร้อยละ 83 ถ่ายเป็นน้ำ ร้อยละ 72 อาเจียนร้อยละ 62 คลื่นไส้ ร้อยละ 28 และมีไข้ ร้อยละ 17 ผู้ป่วยทุกรายเริ่มป่วยหลังรับประทานอาหารกลางวันโรงเรียนในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555 รายแรกเริ่มป่วยเวลา 13.00 น. รายสุดท้ายเริ่มป่วยเวลา 20.00 น. ซึ่งโรงเรียนแห่งนั้น เปิดสอนนักเรียนชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 176 คน คิดเป็นอัตราป่วยร้อยละ 15 ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555 โรงเรียนได้จัดงานเลี้ยงส่งครูที่ย้ายไปปฏิบัติงานแห่งใหม่ และได้แจกอาหารกลางวันในเวลา 11.00 น. และให้นักเรียนนำกลับไปรับประทานที่บ้าน รายการอาหารกลางวันประกอบด้วย ไข่ต้ม ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวเม้าทอด ฟักทองกวน ขนมกล้วย สาकुกวนกล้วย และนมโรงเรียน

จากการตรวจร่างกายแม่ครัวและผู้ช่วยแม่ครัว พบว่า ไม่มีบาดแผลที่มีเชื้อและผิวหนัง และไม่มีประวัติป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงในช่วง 2 สัปดาห์ก่อนพบผู้ป่วย และได้เก็บอาหาร 6 ตัวอย่าง น้ำ และน้ำแข็ง 2 ตัวอย่าง Rectal swab ผู้ช่วยแม่ครัว 1 ตัวอย่าง ส่งตรวจที่โรงพยาบาลโพธิ์ทอง ผลการตรวจไม่พบเชื้อก่อโรค

จังหวัดระยอง พบผู้ป่วยอาหารเป็นพิษ 43 ราย ที่หมู่ 5 ตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง เป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง รับประทานอาหารที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยายร้า 43 ราย ส่งรักษาต่อที่โรงพยาบาลบ้านฉาง 1 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีผื่นคันลักษณะคล้ายลมพิษ หายใจเหนื่อยหอบ เวียนศีรษะ ปวดท้อง คลื่นไส้ ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยเวลา 11.00 น. หลังรับประทานแมลงทอดที่มีนักเรียนนำมาขายในงานนิทรรศการของโรงเรียนในวันที่ 6 มีนาคม 2555 ตั้งแต่เวลา 10.00 น.

จากการค้นหาผู้สัมผัสร่วมพบนักเรียนที่รับประทานแมลงทอดทั้งหมด 136 คน มีอาการป่วย 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 32 จากการสอบถามผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งเป็นคนประกอบอาหารพบว่า ซื้อแมลงมาจากตลาดโรงเกลือ อำเภออัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยรับซื้อมาเป็นถุง แช่ไว้ในช่องแช่แข็ง อยู่ได้ประมาณ 4-5 วัน เวลาใช้จะนำออกมาแช่น้ำให้น้ำแข็งละลาย ล้างน้ำประมาณ 3 น้ำ แล้วทอดในน้ำมันซึ่งเป็นน้ำมันตามท้องตลาด เวลาประมาณ 06.00 น. แล้วนำออกขายตามตลาดนัดต่าง ๆ เวลาขายจะนำมาอุ่นอีกครั้งแล้วใส่เครื่องเทศลงไป ส่วนที่เหลือจะนำมาเก็บในช่องแช่แข็งน้ำมันที่ใช้จะใช้เพียงครั้งเดียวเพราะเมื่อใช้แล้วน้ำมันจะมีสีดำมาก

ทีมสอบสวนโรคได้เก็บตัวอย่างอาเจียนผู้ป่วย 2 ราย ตัวอย่างแมลงทอดที่จำหน่ายในงาน 7 ตัวอย่าง ตัวอย่างแมลงดิบในช่องแช่แข็งที่บ้าน 7 ตัวอย่าง และตัวอย่างน้ำมันที่ใช้ทอด 1 ตัวอย่าง ส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ชลบุรี อยู่ระหว่างการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และขอความร่วมมือให้ผู้ขายหยุดจำหน่ายก่อน จนกว่าจะทราบผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับอันตรายจากการบริโภคแมลงทอดที่มีสารฮิสตามีน แจ้งสถานการณ์โรคให้อาสาสมัครสาธารณสุขและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในเขตอำเภอบ้านฉางเฝ้าระวังผู้ป่วยอาหารเป็นพิษ

จังหวัดนครปฐม พบผู้ป่วยอาหารเป็นพิษ 24 ราย ที่อำเภอพุทธมณฑล เป็นนักเรียนและครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลพุทธมณฑล ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 2 มีนาคม 2555 เวลา 03.00 น. โดยมีไข้ ปวดท้อง อาเจียน ถ่ายเหลวมากกว่า 6 ครั้ง รายสุดท้ายเริ่มป่วยวันที่ 5 มีนาคม 2555 เวลา 10.30 น. โดยส่วนใหญ่มีอาการ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ถ่ายเหลว ประวัติเสี่ยงระหว่างวันที่ 29 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม 2555 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 163 คน และครู 8 คน เข้าค่ายกิจกรรมของโรงเรียนที่ค่ายแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี กับอำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา และรับประทาน

อาหารที่ถูกจ้างเหมาประกอบอาหารในค่ายฯ อาหารที่สงสัย ได้แก่ ข้าวราดไก่กระเทียม ซึ่งเป็นมือที่รับประทานก่อนกลับจากค่ายในวันศุกร์ที่ 2 มีนาคม 2555 เวลาประมาณ 11.00 น.

ทีมสอบสวนโรคได้เก็บตัวอย่าง Rectal swab และตัวอย่างเลือด ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อยู่ระหว่างการตรวจทางห้องปฏิบัติการฯ และได้ให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคอาหารเป็นพิษ แจ้างและประสานงานให้สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 และ 4 ดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรคในค่ายพักแรมดังกล่าว และไม่พบผู้ป่วยนักเรียนและครูรายใหม่

2. สงสัยโรคชิคุนคุนยา 1 รายที่กรุงเทพมหานคร ผู้ป่วยหญิง อายุ 31 ปี อาชีพพยาบาล ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลรามารามิบัติพักอาศัยที่อาคารสวัสดิการทหารกองบัญชาการกองทัพไทย แขวงสีกัน เขตดอนเมือง เริ่มป่วยวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2555 ด้วยอาการไข้สูง เจ็บคอ เวียนศีรษะ ปวดกระบอกตา วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555 ผู้ป่วยกลับบ้านที่ราชบุรี เริ่มมีผื่นขึ้นที่หน้าแล้วลามไปตามตัว ไปรักษาที่โรงพยาบาลโพธาราม แพทย์วินิจฉัยเป็นการแพ้อาหาร ฉีด Dexamethasone *ผื่นยุบลง* วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2555 ผื่นขึ้นทั้งตัว และมีอาการปวดข้อมือ ข้อเท้า ปวดเมื่อยตามตัว ไปรักษาที่โรงพยาบาลรามารามิบัติ แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้นโรคหัด เจาะเลือดส่งตรวจ Measles IgM ให้ผลลบ IgG ให้ผลบวก ตรวจ Rubella IgM ให้ผลลบ IgG ให้ผลบวก ตรวจ Murine Typhus IgM และ IgG ให้ผลลบ ตรวจ Scrub Typhus IgM และ IgG ให้ผลลบ วันที่ 6 มีนาคม 2555 อาการดีขึ้นเป็นปกติ แพทย์สงสัยโรคชิคุนคุนยา เจาะเลือดส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อยู่ระหว่างการตรวจทางห้องปฏิบัติการฯ

จากการซักประวัติผู้ป่วยพบว่า ก่อนป่วยประมาณ 7-8 วัน ผู้ป่วยกลับบ้านที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีผู้พักอาศัยทั้งหมด 3 คน คือ พ่อ แม่ และน้อง ทั้ง 3 คนมีอาการป่วยด้วยอาการเดียวกัน ส่วนบ้านพักที่กรุงเทพมหานคร ผู้ป่วยพักอาศัยกับสามีซึ่งมีอาการป่วยในเวลาเดียวกัน ปัจจุบันหายเป็นปกติแล้ว

ทีมสอบสวนโรคได้ประสานศูนย์บริการสาธารณสุข 60 ลงพื้นที่ค้นหาผู้ป่วยบริเวณรอบที่พักอาศัย ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม สำนักโรคระบาดวิทยาแจ้งทีมสอบสวนจังหวัดราชบุรีลงพื้นที่สอบสวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยที่อำเภอโพธาราม พบคนที่มีอาการ

ในละแวกบ้านของผู้ป่วยหลายราย เก็บตัวอย่างเลือดผู้ที่มีอาการส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์สมุทรสงคราม อยู่ระหว่างการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์โรคไข้หวัดนกในคน

ประเทศเวียดนาม พบผู้ป่วยยืนยัน 1 ราย เพศชาย อายุ 31 ปี อยู่ที่จังหวัด Dak Lak เริ่มป่วยวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555 รับการรักษาที่คลินิกในวันเดียวกัน วันที่ 4 มีนาคม 2555 รับการรักษาในโรงพยาบาล ปัจจุบันยังรักษาอยู่ ผู้ป่วยทำงานในโรงฆ่าสัตว์และมีประวัติบริโภคสัตว์ปีกที่มีอาการป่วย ไม่พบผู้สัมผัสที่มีอาการป่วย จนถึงขณะนี้ เวียดนามมีรายงานผู้ป่วยยืนยันไข้หวัดนก 123 ราย เสียชีวิต 61 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 49.6

ประเทศอินโดนีเซีย พบผู้ป่วยเสียชีวิตยืนยัน 1 ราย เพศหญิง อายุ 24 ปี อยู่ที่จังหวัด Bengkulu เริ่มป่วยวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2555 รับการรักษาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555 และเสียชีวิตในวันที่ 1 มีนาคม 2555 ตั้งแต่ปี 2548 อินโดนีเซียมีรายงานผู้ป่วยยืนยันไข้หวัดนก 187 ราย เสียชีวิต 155 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 82.88

ประเทศบังกลาเทศ พบผู้ป่วยยืนยัน 2 ราย เพศชาย อายุ 18 ปี และ 26 ปี ผู้ป่วยทั้งสองรายถูกตรวจพบจากระบบเฝ้าระวังในตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิตในเมือง Dhaka เช่นเดียวกับผู้ป่วยยืนยันรายที่ 4 ก่อนหน้านี้ ปัจจุบันผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น (ที่มา: www.who.int)

2. ไข้ไทฟอยด์ ในประเทศฟิลิปปินส์ พบผู้ป่วยมากกว่า 800 รายในเมือง Tuburan จังหวัด Cebu ตั้งแต่มีรายงานการระบาดเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2555 มีผู้เสียชีวิต 4 ราย การระบาดครั้งนี้เกิดจากการปนเปื้อนของน้ำที่ใช้บริโภคในเมือง ซึ่งเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นคาดว่า การปนเปื้อนของเชื้อในระบบท่อส่งน้ำ น่าจะเกิดจากแผ่นดินไหวทำให้เกิดความเสียหายของระบบท่อส่งน้ำเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2555

3. โรคชิคุนคุนยา ประเทศอินเดีย พบผู้ป่วยมากกว่า 500 ราย ในช่วงสองสัปดาห์ที่ผ่านมาในเมือง Thiruvananthapuram ซึ่งเคยมีการระบาดครั้งใหญ่ในปี 2552

